

- PURING N. 1899. Kratkij ocherk rastitel'nosti Bodzentynskovo lesnichestva Kieleckoy guberni. – Tr. St. Petersburg. Obshch. i Lesov. **2**: 93–164.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – Wiad. Bot. **22**(3): 145–155.
- ZAJĄC M. & ZAJĄC A. 1998. Czerwona lista roślin naczyniowych byłego województwa krakowskiego. – Ochr. Przyr. **55**: 25–35.

MARCIN NOBIS i AGNIESZKA MICHALEWSKA, *Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; e-mail: nobis@fagus.ib.uj.edu.pl; michalewska@fagus.ib.uj.edu.pl*

Przyjęto do druku: 23.04.2004 r.

Carex pulicaris (Cyperaceae) na obszarze północnego przedpola Gór Świętokrzyskich

Carex pulicaris L. (turzyca pchła) to jeden z rzadszych taksonów naszej flory. Z uwagi na coraz częstsze przypadki zanikania jego stanowisk, został zaliczony do grupy gatunków narażonych w Polsce na wyginięcie (ZARZYCKI & SZELĄG 1992; BARTOSZEK & MIREK 2001).

Turzyca pchła jest gatunkiem subatlantyckim (kantabryjsko-atlantycko-środkowoeuropejskim) (MEUSEL i in. 1965). Swym zasięgiem, gatunek ten obejmuje północną, zachodnią i środkową część Europy. Jego szczegółowe rozmieszczenie w Polsce przedstawili: STU-CHLIKOWA (1964), BARTOSZEK i MIREK (2001) oraz ZAJĄC i ZAJĄC (2001).

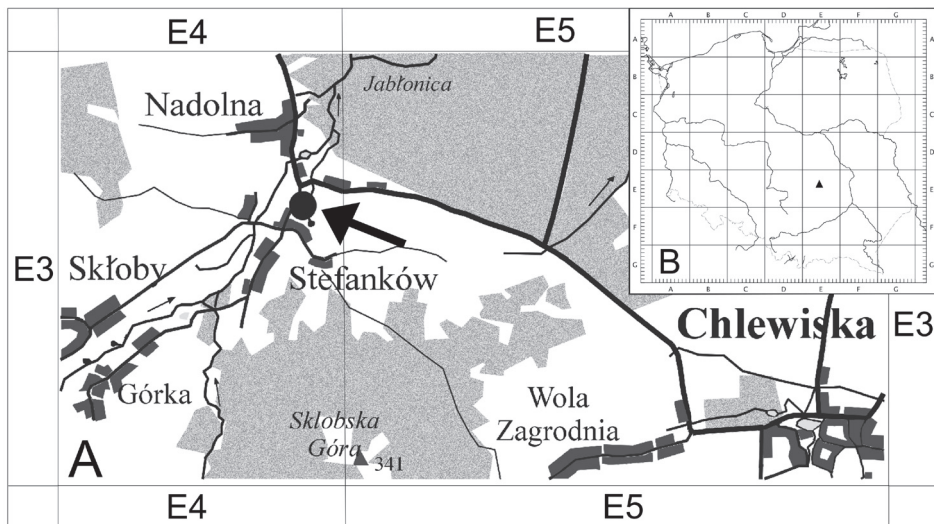
Siedliska, na których głównie gatunek ten występuje to: torfowiska niskie i przejściowe oraz torfiaste łąki, źródliska, wrzosowiska, przy czym uważany jest za charakterystyczny dla rzędu *Caricetalia davallianae* (MATUSZKIEWICZ 2001).

Na obszarze Polski, gatunek osiąga wschodnią granicę zasięgu ogólnego. Najdalej wysunięte w kierunku wschodnim stanowiska *Carex pulicaris* znajdują się: w Karpatach (Beskid Niski), na Pomorzu oraz na obszarze Gór Świętokrzyskich.

Na terenie północnego przedpola Gór Świętokrzyskich, turzyca pchła występuje na 6 stanowiskach (zlokalizowanych w 3 małych kwadratach ATPOL) (Ryc. 1). Pierwsze stanowisko tego gatunku znane było z doliny rzeki Krasnej od końca lat 70. (ZAŁUSKI 1978). Obecnie, w dolinie tej rzeki, *Carex pulicaris* występuje na trzech stanowiskach (D. Kopeć, J. Sieradzki i J. Wylązłowska 2003 – mat. nubl.). Są to: stanowisko zlokalizowane na prawym brzegu rzeki Krasnej, między miejscowościami Luta i Gustawów (na E od miejscowości Krasna); lewy brzeg rzeki Krasnej – na NE od wsi Rogowice oraz na torfowisku w okolicach Kucębowa. Wymienione stanowiska, zlokalizowane są w jednym kwadracie ATPOL: EE54. Na stanowiskach tych, populacje *C. pulicaris* liczą od kilku do kilkunastu kęp.

Kolejne dwa stanowiska *Carex pulicaris*, znaleźli: E. Bróz i A. Przemyski (1992 – mat. nubl.) w okolicy wsi Małurzyn oraz w okolicy wsi Cierchy, kwadrat ATPOL: EE63.

W lipcu 2003 r., na obszarze północnej części Okręgu Koneckiego (zachodnia część Przedorza Hłżeckiego – KONDRACKI 2000), natrafiono na nowe stanowisko tego interesują-

Ryc. 1. A: ● – lokalizacja nowego stanowiska *Carex pulicaris* L. w terenie badań; B: ▲ – w Polsce.

Fig. 1. A: ● – the localization of the new position *Carex pulicaris* L. in the investigated area; B: ▲ – in Poland.

cego gatunku. Jest ono najdalej wysuniętym w kierunku wschodnim w Polsce środkowej. Zlokalizowane jest we wsi Stefanków, około 5 km na W od Chlewisk (gmina Szydłowiec) (Ryc. 1). Kwadrat w sieci ATPOL – EE34 03 – kwadrat o boku 2,5 km – ZAJĄC (1978).

Carex pulicaris występuje tu na przydrożnej torfiastej łące (w pobliżu źródła rzeki Jabłownicy). Łąka otoczona jest z trzech stron krzewiastymi zaroślami, a od strony południowej sąsiaduje z zabudowaniami mieszkalnymi wsi Stefanków. Cała populacja turzycy pchlej, licząca ogółem około 40–50 kęp, rośnie na powierzchni około 800 m². Szczegółowy skład florystyczny w płacie z *Carex pulicaris*, przedstawia poniższe zdjęcie fitosocjologiczne.

Zdj. nr 1. Stefanków – wilgotna torfiasta łąka, 15 m na E od drogi w środkowej części wsi. (EE3403). Powierzchnia zdjęcia – 36 m². Data 27.07.2003. Pokrycie warstwy „C” – 100%, warstwa „D” – 5%. C: *Achillea millefolium* 1; *Aegopodium podagraria* +; *Alchemilla glabra* +; *Anthoxanthum odoratum* +; *Avenula pubescens* +; *Betonica officinalis* 2; *Briza media* +; *Carex pulicaris* 1–2; *C. flacca* +; *C. hartmannii* +; *C. pallens* +; *C. tomentosa* +; *Centaurea jacea* 1; *Crepis paludosa* +; *Danthonia decumbens* +; *Deschampsia caespitosa* +; *Equisetum palustre* +; *Festuca ovina* +; *F. pratensis* +; *F. rubra* +; *Filipendula ulmaria* +; *Galium palustre* +; *G. uliginosum* +; *Geranium pratense* +; *Gladiolus imbricatus* +; *Holcus lanatus* +; *Hypericum maculatum* +; *Juncus effusus* +; *Lathyrus pratensis* +; *Leontodon hispidus* +; *Leucanthemum vulgare* +; *Lotus uliginosus* +; *Luzula multiflora* +; *Molinia caerulea* 4; *Potentilla erecta* 1; *Ranunculus acris* +; *R. auricomus* +; *Salix cinerea* +; *Succisa pratensis* +; *Trifolium montanum* +. D: *Brachythecium rutabulum* +; *Eurhynchium hians* 1; *Plagiomnium rostratum* +; *Rhytidadelphus triquetus* +; *Thuidium recognitum* var. *delicatulum* +.

Dokumentacja zielnikowa została złożona w Zielniku Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego (KRA).

Podziękowania. Serdecznie dziękujemy Panu mgrowi D. Kopeciovi za udzielenie informacji na temat występowania *Carex pulicaris* w dolinie rzeki Krasnej oraz Pani dr M. Mierzeńskiej za oznaczenie mszaków.

Summary. *Carex pulicaris* (Cyperaceae) in the area of north foreground of Świętokrzyskie Mts. *Carex pulicaris* L. is one of the rarest species in the flora of the Świętokrzyskie Mts. In this region, *C. pulicaris* grows in six places. It is included in the “red list” (ZARZYCKI & SZELĄG 1992) and in the “red book” (BARTOSZEK & MIREK 2001).

In 2003, a new locality was found in Stefanków village near Szydłowiec (square of the ATPOL grid EE3403) (Fig. 1). About 40–50 plants of *Carex pulicaris* grow together with: *Betonica officinalis*, *Carex davaliana*, *C. hartmanii*, *C. tomentosa*, *Gladiolus imbricatus*, *Molinia caerulea*, *Trifolium montanum* and others.

LITERATURA

- BARTOSZEK W. & MIREK Z. 2001. *Carex pulicaris* L. – Turzyca pchła. – W: R. KAŻMIERCZAKOWA & K. ZARZYCKI (red.) 2001, Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe, ss. 527–528. Instytut Botaniki im. W. Szafera i Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- KONDRACKI J. 2001. Geografia regionalna Polski. Wyd. 2. ss. 441. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- MEUSEL H., JÄGER E. & WEINERT E. 1965. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora. **1**. G. Fischer, Jena.
- STUCHLIKOWA B. 1964. Nowe stanowisko *Carex pulicaris* L. w Karpatach Zachodnich. – *Fragm. Flor. Geobot.* **10**(1): 55–59.
- ZAJĄC A. 1978. Założenia metodyczne „Atlasu rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce”. – *Wiad. Bot.* **22**(3): 145–155.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZALUSKI T. 1978. Rzadkie rośliny w dorzeczu Pilicy. – *Acta Univ. N. Copernici, Biologia* **22**, Nauki Mat.-Przyr. **45**: 133–136.
- MARCIN NOBIS i RENATA PIWOWARCZYK, *Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; e-mail: nobis@fagus.ib.uj.edu.pl; piwowr@fagus.ib.uj.edu.pl*

Przyjęto do druku: 23.04.2004 r.

Nowe stanowisko *Carex pulicaris* (Cyperaceae) na Wyżynie Częstochowskiej

Carex pulicaris L. (turzyca pchła) jest gatunkiem subatlantyckim (kantabryjsko-atlantycko-środkoeuropejskim). Wschodnia granica jej zasięgu biegnie przez terytorium Polski na zachód od linii Wisły. Wiele jej stanowisk w kraju ma charakter historyczny – najczęściej takich notowań jest w Sudetach, na Dolnym Śląsku i Pomorzu Gdańskim. Ponadto niektóre XIX-wieczne dane ostatnio zakwestionowano (BARTOSZEK 1999; BARTOSZEK & MIREK 2001). W ostatnich latach sporadycznie odnajdywane są nowe górskie stanowiska *C. pulicaris* (por. BARTOSZEK 1999; KOCZUR 2000; KWIATKOWSKI 2000), podczas gdy w środkowej